

Reģionu komitejas atzinums “Vietējo un reģionālo pašvaldību skatījums uz naftas un gāzes ieguvu no slānekļa un blīvajiem iezīem (netradicionālie ogļūdeņraži)”

(2013/C 356/05)

REĢIONU KOMITEJA

- piekrīt Eiropas Savienības vides komisāram, ka līdz šim veiktie pētījumi liecina par nenoteiktību un trūkumiem spēkā esošajos ES tiesību aktos; uzsver: ja nozare vēlas gūt sabiedrības atbalstu, izšķiroša nozīme būs ar veselības un vides apdraudējumu saistīto jautājumu risināšanai, un aicina Eiropas Komisiju radīt satvaru risku pārvaldībai un trūkumu novēršanai attiecīgajā ES regulējumā;
- aicina respektēt vietējo un reģionālo pašvaldību lēmumus aizliegt, ierobežot un kontrolēt norises un darbību saistībā ar netradicionālo ogļūdeņražu ieguvu. Būtu vietējām un reģionālajām pašvaldībām jāpiešķir tiesības nepieļaut netradicionālo ogļūdeņražu iespējamo ieguvu jutīgās teritorijās (piemēram, dzeramā ūdens aizsardzības zonas, ciemati, aramzeme utt.);
- uzsver fundamentālo nozīmi, kāda ir pārredzamības principam un skarto iedzīvotāju grupu un vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalībai, pieņemot lēmumus šajā sensitīvajā jomā, un pauž bažas, ka minētie principi līdz šim ne visās dalībvalstīs ir pietiekami ņemti vērā;
- atbalsta priekšlikumu netradicionālos ogļūdeņražus iekļaut pārskatītās direktīvas I pielikumā, lai būtu sistemātiski jāveic attiecīgo projektu IVN, un aicina Komisiju apsvērt ieceri noteikt kopējus vides standartus attiecībā uz netradicionālo ogļūdeņražu izpēti un ieguvu Eiropas Savienībā, lai atvieglotu saskaņotu un saprotamu IVN sagatavošanu.

Ziņotājs	Brian MEANEY kgs (IE/EA), Klēras grāfistes padomes un Vidusrietumu reģionālās pašvaldības loceklis
Atsauces dokuments	Pašiniciatīvas atzinums

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. piekrīt, ka Eiropai vajadzīgi oglekļa emisiju aspektā neitrāli, ilgtspējīgi, globāli konkurētspējīgi, droši un ar augstām izmaksām nesaistīti enerģijas avoti. Eiropas Savienībai tas ir liels izaicinājums. Tāpēc dalībvalstīm ir jāapsver visi iespējamie risinājumi, un tas izraisījis ievērojamu interesi par netradicionālajiem ogļūdeņražiem. Šī interese ir palielinājusies, taču Eiropas Savienībā šobrīd ir atšķirīgs un nesaskaņots regulējums; Komiteja tomēr norāda, ka netradicionālie ogļūdeņraži nav ilgtspējīgi ne klimata pārmaiņu, ne ilgstermiņa energoapgādes aspektā, un tie ir saistīti ar augstu risku;

2. atzīmē, ka netradicionālo ogļūdeņražu ieguve ar horizontālu hidroaullisko laušanu (*hydraulic fracturing*), kurā lielā apjomā izmanto ūdeni ar nesaistīta polimēra piejaukumu (*slickwater*), rada būtiskus draudus videi un veselībai;

3. uzsver, ka Eiropas Komisijai jāveic atbilstoši pasākumi, un rosina Eiropas Komisiju pieprasīt dalībvalstīm nodrošināt kompetētās reģionālās un vietējās pašvaldības ar līdzekļiem, lai tās varētu pareizi pildīt regulēšanas un uzraudzības funkcijas, it īpaši sociālajā un vides jomā, tostarp pienācīgi apsaimniekot visu dabas resursu kopumu, kas ietilpst attiecīgo ES reģionālo un vietējo pašvaldību kompetences jomā;

4. uzsver, ka skaidri jāapzinās iespēja pāriet uz enerģijas ražošanu tikai no neizsīkstošiem enerģijas avotiem un uzmanību un līdzekļus, kas nepieciešami pārmaiņām enerģētikas jomā, nedrīkst novirzīt "netradicionālajiem" vai cita veida energoresursiem. Komiteja piekrīt, ka pārejas posmā no fosilo uz neizsīkstošo enerģijas avotu izmantošanu var tikt izmantoti netradicionālie ogļūdeņraži;

A. Vispārīgi principi

5. norāda, ka saskaņā ar Lisabonas līgumu (2009. gads, 194. pants) dalībvalstīm ir "tiesības paredzēt nosacījumus savu energoresursu izmantošanai, izvēlēties kādu no energoavotiem, kā arī noteikt savas energoapgādes struktūru". Tāpēc Eiropas Savienībā ir ļoti atšķirīgi viedokļi par slānekļa gāzi. RK uzsver, ka visiem un jo īpaši Eiropas Komisijai, izstrādājot priekšlikumus par netradicionālo ogļūdeņražu drošu un nekaitīgu

ieguvi un vienlaikus ievērojot vietējo dabas resursu pieejamību, noteikti ir jāatzīst, jārespektē un jāņem vērā vietējo un reģionālo pašvaldību pilnvaras, uzdevumi, viedokļi un nostāja;

6. uzsver, ka, ņemot vērā vietējo un reģionālo pašvaldību kompetenci, īpašās zināšanas par stāvokli uz vietas un līdzekļu nepietiekamību, kā arī būtisko un daudzpusīgo ietekmi un risku, ko rada netradicionālo ogļūdeņražu ieguve, ir jārespektē vietējo un reģionālo pašvaldību lēmumi aizliegt, ierobežot un kontrolēt norises un darbību saistībā ar netradicionālo ogļūdeņražu ieguvi. RK uzsver, ka būtu jāpiešķir vietējām un reģionālajām pašvaldībām tiesības nepieļaut netradicionālo ogļūdeņražu iespējamo ieguvi jutīgās teritorijās (piemēram, dzeramā ūdens aizsardzības zonas, ciemati, aramzeme utt.) vai arī gadījumos, ja šī ieguve pašvaldībām neļautu sasniegt siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķus. Būtu arī jāpastiprina vietējo un reģionālo pašvaldību autonomija lemt par netradicionālo ogļūdeņražu ieguves aizliegšanu savā teritorijā; šajā saistībā atgādina par netradicionālo ogļūdeņražu ieguves aizliegumu, piemēram, Bulgārijā, Francijā, Luksemburgā, Šveices kantonā Fribūrā un Spānijas reģionā Kantabrijā;

7. piekrīt Eiropas Parlamenta viedoklim, ka pašlaik spēkā esošās fakultatīvās pamatnostādnes, kas attiecas uz rūpniecību, piemēram, Globālā ziņošanas iniciatīva (*Global Reporting Initiative*), ANO Globālais līgums (*Global Compact*) un ESAO pamatnostādnes, kuras attiecas uz starptautiskiem uzņēmumiem un kurās noteikts, ka ieguves rūpniecības uzņēmumiem jānovērš negatīvā sociālā un ekoloģiskā ietekme, nav pietiekams līdzeklis, lai mazinātu ieguves negatīvo ietekmi;

8. piekrīt Eiropas Savienības vides komisāram, ka līdz šim veiktie pētījumi liecina par nenoteiktību un trūkumiem spēkā esošajos ES tiesību aktos; uzsver: ja nozare vēlas gūt sabiedrības atbalstu, izšķiroša nozīme būs ar veselības un vides apdraudējumu saistīto jautājumu risināšanai, un rosina Eiropas Komisiju radīt satvaru risku pārvaldībai un trūkumu novēršanai attiecīgajā ES regulējumā;

9. lūdz Komisijai apsvērt iespēju rosināt dalībvalstis ierobežot netradicionālo ogļūdeņražu ieguvi, kamēr nav novērsti regulējuma trūkumi attiecīgajās ES direktīvās;

10. uzskata, ka, neskarot dalībvalstu prerogatīvas izmantot savus energoresursus, visā Savienībā jānodrošina, ka netradicionālo ogļūdeņražu ieguves jomā valda taisnīgi un līdzvērtīgi

konkurences apstākļi un pilnībā tiek ievēroti attiecīgie Eiropas tiesību akti par vides un sabiedrības veselības aizsardzību. Vajadzīgs skaidrs un juridiski saistošs ES regulējums, ieteicams, direktīva par netradicionālo ogļūdeņražu izpēti un ieguvī, lai nodrošinātu pienācīgu aizsardzību pret slānekļa gāzes ieguves radīto apdraudējumu videi un cilvēku veselībai;

11. uzskata, ka Eiropas Savienībā ir konsekventi jāpiemēro ES vides politikas piesardzības princips un obligāti jāveic ietekmes uz vidi novērtējums neatkarīgi no netradicionālo ogļūdeņražu izpētes un ieguves apjoma, vienlaikus ievērojot saimnieciskās intereses un to, ka jānodrošina energoapgādes drošība un atbalsts ilgtspējīgai attīstībai;

12. uzsver, ka, pirms izsniegt atļauju īstenot netradicionālo ogļūdeņražu ieguves projektu, vienmēr būtu jāveic aprites cikla analīze, un tas jānosaka par pamatprincipu jaunā ES direktīvā par netradicionālo ogļūdeņražu izpēti un ieguvī Eiropas Savienībā;

13. uzsver, ka būtiska nozīme ir pārredzamības principam un iesaistīto iedzīvotāju grupu un vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalībai lēmumu pieņemšanā šajā sensitīvajā jomā, un paūz bažas, ka minētie principi līdz šim ne visās dalībvalstīs ir pietiekami ņemti vērā;

B. Vispārīga informācija

14. norāda, ka vairākās pasaules daļās, it īpaši ASV, kur slānekļa gāzi uzskata par revolucionāru jaunumu, nesenie tehnoloģiskie sasniegumi ir veicinājuši netradicionālo ogļūdeņražu strauju, komerciāla rakstura ieguvī, tomēr atzīmē, ka slānekļa gāzes ieguves iespējas Eiropas Savienībā ir tehniski un ekonomiski ierobežotas. Palielinās izpratne par to, ka Eiropa diez vai pieredzēs tādu bumu kā ASV⁽¹⁾. Tiek lēsts, ka netradicionālās gāzes resursi Eiropā labākajā gadījumā kompensēs tradicionālās gāzes ražošanas samazināšanos, un šo resursu ieguvī cita starpā ierobežo atšķirīgie ģeoloģiskie priekšnosacījumi⁽²⁾, tiesību akti, kā arī augstāks iedzīvotāju blīvums. RK atzīmē, ka šajā jomā joprojām ir vajadzīga rūpīga analīze;

⁽¹⁾ Dr. Werner Zittel, "Shale Gas – European Perspectives" ("Slānekļa gāzes perspektīvas Eiropā"), Eiropas Parlaments, 2013. gada 14. maijs.

⁽²⁾ <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/shale-gas/Documents/cee-shale-gas-2.pdf>

15. atzīmē, ka netradicionālo ogļūdeņražu ieguves urbūmi izsīkst ātrāk nekā tradicionālo ogļūdeņražu ieguves urbūmi, tāpēc ir nepieciešams lielāks to skaits, un līdz ar to palielinās arī ražošanas izmaksas. Komiteja tomēr norāda, ka netradicionālo ogļūdeņražu ieguve notiek, izmantojot mūsdienīgus paņēmienus, piem., horizontālo urbšanu un daudzurbūmu platformas (uz vienas platformas ir vairāki urbūmi), kas var samazināt ietekmi uz vidi un vietējo teritoriju;

16. uzskata: ja gāzes cenas arī turpmāk būs tādas kā pašlaik, slānekļa gāzes pavērtās iespējas ir pārāk mazas, lai būtiski ietekmētu Eiropas apgādi ar gāzi. Pat ja slānekļa gāzes ieguve Eiropā tiktu paātrināta, Eiropas gāzes apgādes palielinājums pat labākajā gadījumā būtu mazāks nekā 10 %. Tā nespēs novērst vietējās ieguves pastāvīgo lejupslīdi un augošo atkarību no importa⁽³⁾. RK atzīmē, ka šajā jomā ir vajadzīga papildu analīze;

17. atzīmē, ka vājais regulējums, iespējams, ir viens no cēloņiem, kas ietekmējis slānekļa gāzes ieguves rentabilitāti, jo viens no slānekļa gāzes buma virzītājspēkiem ASV bija slānekļa gāzes svītrosana no vairākiem vides aizsardzības likumiem; piemēram, laušanas piedevu precīzs sastāvs ir aizsargāts ar patentu likumu un nav jāpublisko; tāpēc Komiteja īpaši uzsver: lai saņemtu atļauju attiecīgu projektu īstenošanai Eiropas Savienībā, noteikti jāpieprasa atklāta informācija par visām ķīmiskajām vielām un to īpatnību hidrauliskās laušanas šķidrumā;

18. norāda, ka urbšana, lai iegūtu slānekļa gāzi un blīvo iegu, vienmēr ir saistīta ar lielas zemes platības izmantošanu plašā teritorijā un var radīt apdraudējumu pilsētu un lauku teritoriju ilgtspējīgai attīstībai un videi, jo urbšanai ir vajadzīgas platformas, smago automobiļu stāvvietas un manevrēšanas zonas, aprīkojums, gāzes apstrādes un transportēšanas iekārtas, kā arī pievedceļi. Lielāko pierādīto un iespējamo ietekmi rada piesārņojošo vielu emisijas gaisā, gruntsūdeņu piesārņojums nekontrolētu gāzes vai šķidrumu plūsmu dēļ, ko izraisa plūsmi vai noplūdes, laušanas šķidruma noplūde un nekontrolēta notekūdeņu novadīšana. Laušanas šķidrumu sastāvā ir bīstamas vielas, un, plūstot atpakaļ, tie turklāt satur smagos metālus un radioaktīvas vielas no atradnes. Slānekļa gāzes urbšana būtiski apdraud cilvēku veselību⁽⁴⁾ un vidi, un šie draudi ir vēl lielāki nekā citu degizraķeņu⁽⁵⁾ radītais apdraudējums; turklāt bīstamību palielina arī daudz lielākais urbūmu skaits, kas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu tādu pašu ieguves apjomu;

⁽³⁾ Eiropas Parlaments: <http://europecologie.eu/IMG/pdf/shale-gas-pe-464-425-final.pdf>

⁽⁴⁾ "Human health risk assessment of air emissions from development of unconventional natural gas resources" ("Novērtējums par cilvēka veselības apdraudējumu, ko rada netradicionālo dabasgāzes resursu izstrādes radītās emisijas gaisā"), Lisa M. McKenzie, Roxana Z. Witter, Lee S. Newman, John L. Adgate, Colorado School of Public Health, University of Colorado, Anschutz Medical Campus, Aurora, Colorado, USA.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/environment/integration/energy/unconventional_en.htm

19. pauž bažas par to, ka spēkā esošajos tiesību aktos par derīgo izrakteņu ieguvu Eiropā un ar tiem saistītajā regulējumā, kas attiecas uz izrakteņu ieguvu, nav ņemti vērā netradicionālo ogļūdeņražu ieguves specifiskie aspekti. ES dalībvalstu regulējums, kas attiecas uz derīgo izrakteņu ieguvu, ir ļoti atšķirīgs. Daudzos gadījumos derīgo izrakteņu ieguves tiesības tiek ievērotas vairāk nekā pilsoņu tiesības, un vietējās politiskās iestādes bieži vien nevar ietekmēt iespējamus projektus vai derīgo izrakteņu ieguves vietas, jo tās apstiprina valsts vai federālās zemes valdības un to pakļautībā esošās iestādes; Komiteja arī norāda, ka Eiropā – atšķirībā no ASV – zemes īpašniekiem parasti nav automātiskas īpašumtiesības uz viņu zemē atrodamiem derīgajiem izrakteņiem, tāpēc viņi ne vienmēr gūst labumu no to izmantošanas;

20. rosina pienācīgi izvērtēt no netradicionāliem avotiem iegūtas gāzes reālo potenciālu Eiropas Savienībā, tā kā šim aspektam var būt izšķiroša loma enerģētikas plānos un/vai pasākumos, ko varētu īstenot, jo stratēģiskos ES dokumentos par Eiropas enerģētikas nākotni (piemēram, "Ceļvedis 2050") pausta iecere izmantot slānekļa gāzi kā pārejas resursu virzībā uz atjaunojamo energoresursu lielāku īpatsvaru Eiropas Savienībā. Šāds izvērtējums sniegtu arī iespēju izpētīt, kādas ir sistemātiskas vietējo ergoavotu izmantošanas iespējas. Vienā no šādu plānu un pasākumu mērķiem jāparedz, ka pāreja uz jauniem, saimnieciski konkurētspējīgiem ergoavotiem ar iespējami mazāku oglekļa dioksīda pēdu jānodrošina tādā veidā, ka ES spēj labāk konkurēt ar citiem ģeopolitiskajiem reģioniem. Papildus neprognozējamam vides, klimata un cilvēka veselības apdraudējumam slānekļa gāzes ieguve varētu palēnināt attīstību neizsīkstošu enerģijas avotu izmantošanas jomā un palielināt Eiropas atkarību no fosilā kurināmā. Slānekļa gāze tāpat kā oglekļa piesaistīšana un uzglabāšana nevar būt politisks pašmērķis, kas atrauts no iedzīvotāju vajadzībām, un to nedrīkstētu popularizēt kā ekoloģisku alternatīvu Eiropas enerģētikas nākotnē. Ņemot vērā ar augstām oglekļa emisijām saistīto ieguvu, paplašināšanās mērogu un nepieciešamo ieguldījumu apjomu, jāprecizē, kā slānekļa gāze varētu kalpot par "pārejas kurināmo". Gāzes cenu krišanās, ko izraisījusi slānekļa gāzes intensīvā ieguve ASV, varētu apdraudēt alternatīvu risinājumu, kuri rada maz oglekļa emisiju, rentabilitāti un negatīvi ietekmēt valdību atbalsta shēmas;

21. pauž bažas par to, ka, palielinoties slānekļa gāzes izpētei un ieguvei visā pasaulē, pieaugs gaistošā metāna emisijas, kuru siltumnīcefekts ir 20 līdz 25 reizes spēcīgāks nekā CO₂ radītais siltumnīcefekts, kā arī par slānekļa gāzes ieguves izraisītās globālās sasilšanas potenciālu, kas liecina, ka temperatūra var paaugstināties par vairāk nekā 3,5 grādiem⁽⁶⁾. (pieļaujama paaugstināšanās ir 2 °C). Turklāt netradicionālo naftas un gāzes resursu izmantošana varētu kavēt ANO septītā tūkstošgades attīstības mērķa – vides ilgtspējas nodrošināšanas – sasniegšanu un kavēt centienus pildīt nesen Kopenhāgenas nolīgumā nostiprinātās starptautiskās saistības klimata pārmaiņu jomā;

22. atbalsta lielāka ES finansējuma piešķiršanu pētniecībai un izstrādei ekodizaina jomā, līdzekļus piešķirot no struktūrfondu, Kohēzijas fonda un Eiropas Investīciju bankas, un norāda,

ka līdztekus šiem centieniem vairāk uzmanības jāpievērš tam, ka jaunu standartu pieņemšana varētu kropļot konkurenci; Komiteja atzīnīgi vērtē Komisijas provizorisko novērtējumu par ES vides tiesisko regulējumu, kas attiecas uz netradicionālajiem ogļūdeņražiem, un rosina Komisiju steidzami

- a. veikt rūpīgu analīzi un izvērtēt, vai minētie noteikumi ir piemēroti un pilnībā aptver visus aspektus, kas saistīti ar netradicionālo ogļūdeņražu izpēti un liela apjoma komerciālu ieguvu Eiropā;
- b. apzināt spēkā esošo vides tiesību aktu trūkumus un nepilnības un, ja vajadzīgs, nākt klajā ar piemērotiem priekšlikumiem, ar kuriem minētos aktus pielāgo netradicionālo ogļūdeņražu ieguves specifikai un novērš tiesību aktu nepilnības, kas ļauj tos savtīgi interpretēt vai, transponējot tos valstu tiesībās, attiecībā uz netradicionālo ogļūdeņražu ieguvu pieļaut īpašas atkāpes, kuras ietekmē vietējās un reģionālās pašvaldības;
- c. pārbaudīt, vai svarīgi Eiropas vides tiesību akti atbilstīgi transponēti visu dalībvalstu tiesībās, un neatbilstības gadījumos nekavējoties rīkoties;
- d. iepazīt un ņemt vērā ASV apgabalu un pavalstu iestāžu pieredzi un mācīties no tās;

Tehniski jautājumi saistībā ar iepriekš minēto ieteikumu direktīvai

C. Pamata novērtējumi

23. rosina Komisiju pieprasīt, ka nozarei jānodrošina neatkarīga, pārbaudāma analīze par pašreizējiem vides apstākļiem teritorijās, kurās ierosināts veikt ar netradicionālo ogļūdeņražu ieguvu saistītu darbību:

- a. šajā pamata analizē īpaša uzmanība būtu jāpievērš vispārējam cilvēku un dzīvnieku veselības stāvoklim un dabīgo dzīvotņu kvalitātei un savstarpējai saiknei;
- b. pamatiežu ģeoloģija saistībā ar gruntsūdeņu uzglabāšanu un kustību;
- c. gruntsūdeņi kā mikroorganismu floras un faunas dzīvotne;

⁽⁶⁾ Starptautiskā Enerģētikas aģentūra (IEA): "Golden Rules for a Golden age of Gas" ("Zelta likumi gāzes zelta laikmetam"), 91. lpp.

d. gaisa, virszemes ūdeņu un augsnes pašreizējā kvalitāte un seismoloģiskie dati; jāietver pētījums par dabīgiem, jau pastāvošiem ģeoloģiskiem pārbīdījumiem;

e. pārbaudāmi mikroseismoloģiskie dati;

f. gruntsūdeņu sistēmu vizualizācija trīsdimensiju un četrdimensiju formātā;

D. Ietekmes uz vidi novērtējums (IVN)

24. ar bažām norāda, ka pašreizējā IVN direktīvā nav ņemts vērā vienā dienā iegūto netradicionālo ogļūdeņražu apjoms. Tas nozīmē, ka, neraugoties uz attiecīgo projektu ietekmi uz vidi, tiem nav obligāti jāveic IVN. Saskaņā ar piesardzības principu un Eiropas Parlamenta 2012. gada 21. novembra rezolūcijā prasīto Reģionu komiteja atbalsta priekšlikumu netradicionālos ogļūdeņražus iekļaut pārskatītās direktīvas I pielikumā, lai būtu sistemātiski jāveic attiecīgo projektu IVN;

25. rosina Komisiju apsvērt ieceri noteikt kopējus vides standartus attiecībā uz netradicionālo ogļūdeņražu izpēti un ieguvu Eiropas Savienībā, lai atvieglotu saskaņotu un saprotamu IVN sagatavošanu;

26. atzīmē, ka Eiropā trūkst pieredzes un zināšanu; uzsver, ka pienācīgs regulējums, kas attiecas uz netradicionālo ogļūdeņražu izstrādes izpēti un to ieguvu, ir daļēji atkarīgs no reģionālo un vietējo pašvaldību kompetences un resursiem. Komiteja atzīmē, ka jāpalielina vietējo un reģionālo pašvaldību kompetence un jāstiprina to cilvēkresursi, lai tās spētu risināt ar netradicionālajiem ogļūdeņražiem saistītus jautājumus;

E. Ūdens

27. uzskata: tā kā netradicionālo ogļūdeņražu ieguve notiek 2 km dziļumā un vēl dziļāk, galvenās un vislielākās problēmas ir saistītas ar apšuvuma un cementējuma viengabalainību un kvalitāti. Tā kā ASV pieredze liecina, ka 6 % urbumu ir sūce⁽⁷⁾, Reģionu komiteja

28. uzsver, ka būtu jāuzrauga katrs laušanas posms un jāsniedz informācija par pārbaudīto maksimālo laušanas urbuma garumu, norādot attālumu līdz ūdens nesējslāņiem;

29. rosina Komisiju pieprasīt nozarei nodrošināt korektīvu pasākumu procedūru, ja gruntsūdeņos ieplūst metāns un/vai dabā sastopamas radioaktīvas vielas vai citas gruntsūdeņu kvalitātei kaitīgas vielas, ja plaisas sasniedz gruntsūdeņus vai apšuvumā un cementējumā ir defekti;

30. aicina noteikt, ka pirms jebkuru darbību uzsākšanas obligāti jāveic cementa nostiprinājumu spiediena pārbaudes un virszemes apšuvuma un cementējuma spiediena pārbaudes;

31. uzsver: lai profilakse būtu efektīva, konsekventi jāuzrauga, vai tiek stingri ievēroti visaugstākie urbumu konstrukcijas standarti un lietotas vislabākās metodes; uzsver, ka gan nozarei, gan kompetentajām iestādēm būtu regulāri jākontrolē apšuvuma un cementējuma viengabalainības kvalitāte;

32. aicina noteikt, ka uzņēmējiem, regulatoriem un glābšanas dienestiem kopīgi jāizstrādā obligāti kontroles un ārkārtas rīcības plāni noplūdes novēršanai;

33. rosina noteikt urbšanas platformu obligātos atstatumus no publiskiem vai privātiem ūdens avotiem vai akām;

34. norāda, ka atkritumi un notekūdeņi, kas rodas netradicionālo ogļūdeņražu krājumu izmantošanas laikā, rada virkni problēmu saistībā ar drošu uzglabāšanu, otrreizēju pārstrādi un apsaimniekošanu, un tādēļ ir vajadzīgs atbilstošs regulējums; ir svarīgi tā izstrādē iesaistīt attiecīgās vietējās un reģionālās pašvaldības, kuru kompetencē bieži ir atkritumu apsaimniekošana;

F. Atkritumu apsaimniekošana

35. rosina hidrauliskās laušanas procesā radušos notekūdeņu attīrīšanu veikt tā, lai samazinātu noplūdes un sūču risku; atzīmē, ka hidrauliskās laušanas procesā rodas liels daudzums notekūdeņu, kas satur dažādas piesārņojošas vielas; uzskata, ka atradņu izpētes vai sagatavošanas darbu laikā ūdens otrreizēja izmantošana uz vietas un slēgtā ciklā, izmantojot tērauda glabāšanas tvertnes, paver iespēju attīrīt atpakaļejas plūsmas ūdeni, vienlaikus samazinot ūdens patēriņu, virszemes noplūdes iespējas un izmaksas/satiksmi/ceļu bojājumus, kas saistīti ar atpakaļejas plūsmas ūdens transportēšanu uz attīrīšanas iekārtām; rosina pārtraukt oderētu bedru izmantošanu, jo tajās noplūdes un sūču risks ir lielāks;

36. aicina publicēt informāciju par netradicionālo ogļūdeņražu ieguves procesā neatgūtā laušanas šķidrums daudzumu un saturu un par tā iespējamo ietekmi (tā atkarīga no augsnes un iežu sastāva) uz ūdeni augsnē un faunu;

37. uzsver, ka pašvaldību un valstu atkritumu pārstrādes un notekūdeņu attīrīšanas un šajā procesā radušos īpašo atkritumu pārstrādes iekārtām var pietrūkt jaudas vai tehniskā nodrošinājuma, lai tās varētu attīrīt notekūdeņus tādā apjomā un ar tik specifisku sastāvu; rosina uzņēmējus sadarībā ar atkritumu apstrādes iestādēm un kompetentajām atļauju izsniegšanas iestādēm izstrādāt notekūdeņu attīrīšanas standartus un obligāti īstenojamus ūdens resursu apsaimniekošanas plānus;

⁽⁷⁾ Methane Migration Data Pennsylvania DEP.

38. atgādina, ka radioaktīvās vielas, kas dabā sastopamas ģeoloģiskajās formācijās, dažādos slāņos ir atšķirīgas; uzsver, ka pirms ieguves atļaujas izsniegšanas jāveic radioaktīvo vielu satura novērtējums;

G. Ķīmikalijas

39. pauž bažas, ka pašlaik ES līmenī nav noteikts pienākums atklāt laušanā izmantotā šķidrums ķīmisko sastāvu; uzskata, ka uzņēmējiem būtu jānodrošina pilnīga pārredzamība un obligāti jāatklāj informācija, un minētie faktori ir jāņem vērā ietekmes uz vidi novērtējumos; rosina Komisiju apsvērt, kāds tiesību akts būtu vispiemērotākais, lai šādu pienākumu noteiktu Eiropas līmenī;

40. rosina veikt vairāk pūļu, lai izstrādātu laušanā izmantotā šķidrums piedevas, kam ir viszemākais toksiskums un kas vismazāk apdraud vidi;

H. Zemes, gaisa un citi rādītāji

41. uzsver, ka ieguves darbības veids un metode ir atkarīgi no attiecīgā reģiona ģeoloģiskajām īpatnībām; rosina aktīvi un laikus iesaistīt valstu ģeoloģijas institūtus, kā arī attiecīgās vietējās un reģionālās pašvaldības; aicina noteikt, ka pirms atļaujas piešķiršanas obligāti jāveic paredzamo slānekļa gāzes krājumu, kas atrodas dziļos slāņos un virsmei tuvos slāņos, ģeoloģiskā analīze, tostarp jāsniedz ziņojumi par visām agrāk un pašlaik veiktajām ieguves darbībām reģionā; rosina arī sagatavot urbšanas protokolus;

42. norāda, ka vairāku horizontālu urbumu veikšana no vienas platformas samazina zemes izmantojumu un ietekmi uz vidi;

43. atbalsta ekoloģisku pabeigšanas sistēmu izmantošanu, lai urbuma izbūves pabeigšanas laikā samazinātu vai atgūtu metāna emisijas;

44. atgādina, ka ieguves vietās notikušu nelaimes gadījumu cēlonis bieži ir neapmācīts personāls, nolaidība vai drošības instrukciju neievērošana;

45. iesaka izstrādāt standartizētus plānus rīcībai ārkārtas situācijās un izveidot specializētas grupas reaģēšanai ārkārtas situācijās;

I. Sabiedrības līdzdalība un sabiedrības veselība

46. rosina īpaši novērot urbumu tuvumā dzīvojošo iedzīvotāju veselību; atbalsta reģiona iedzīvotāju veselības reģistra izveidi;

47. iesaka, ka pasākumu, kas saistīti ar netradicionālajiem ogļūdeņražiem, popularizēšana iedzīvotāju vidū jāveic tādām vietējo un pieaicināto speciālistu grupām, kas, ņemot vērā vietējās ekoloģiskās un saimnieciskās īpatnības, var sniegt

objektīvu ieskatu visos ekspluatācijas posmos, uzsverot tās sniegtos saimnieciskos ieguvumus, kā arī tās radīto sociālo un ekoloģisko apdraudējumu;

48. uzskata, ka pirms izpētes posma jānodrošina sabiedrības līdzdalība, obligāti izmantojot virkni plānošanas instrumentu un metožu, kas nodrošina efektīvu līdzdalību, un pirms ekspluatācijas posma jāapspriežas ar sabiedrību; aicina vairāk informēt sabiedrību un izglītēt to jautājumos, kas saistīti ar netradicionālo ogļūdeņražu ieguvē, lai palielinātu sabiedrības izpratni, atbalstu un uzticēšanos šīs darbības regulējumam;

J. Urbumu atstāšana, pamesti, sabrukušī urbumi un sārņu dīķi

49. iesaka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ņemt vērā iepriekšējo pieredzi un pieprasīt, ka jāiegulda finanšu garantijas depozīts, kas 1,5 reizes pārsniedz izmaksas saistībā ar visu izdarīto urbumu pienācīgu slēgšanu un aizzīmogošanu, lai pabeigtu to ekspluatāciju. Šajās izmaksās jāiekļauj visas izmaksas saistībā ar materiāliem un īpašajām zināšanām, kas vajadzīgas, lai veiktu darbu un novērtētu tā rezultātu;

50. uzsver arī, ka finanšu garantijas depozīti vietējās pašvaldībās ir jānogulda, lai urbšanas un laušanas procesā nodrošinātu vislabāko metožu un paņēmieni izmantošanu. Šiem depozītiem jābūt tik lieliem, lai sanācijas pasākumus varētu veikt arī tad, ja atbildīgais uzņēmums vairs neeksistē;

51. uzsver, ka nozares pienākums būtu arī sniegt finansiālu un cita veida nodrošinājumu, lai garantētu vislabāko metožu un paņēmieni izmantošanu netradicionālo ogļūdeņražu ieguves vietu atjaunošanā un sanācijā;

52. uzsver, ka vietējās pašvaldības, kam piešķirtas attiecīgas pilnvaras, jānodrošina ar līdzekļiem ilgstošai gaisa un gruntsūdeņu novērošanai teritorijās, kurās notiek vai ir notikusi netradicionālo ogļūdeņražu ieguve;

K. Vietējo pašvaldību administratīvais un finansiālais slogs

53. norāda, ka slānekļa gāzes daudzposmu ieguve varētu radīt administratīvas grūtības, jo būs jānodrošina likumā noteikto procedūru pareiza piemērošana plānošanas, vides monitoringa un īstenošanas jomā. RK rosina dalībvalstis piešķirt vietējām un reģionālajām pašvaldībām pietiekami daudz līdzekļu šā uzdevuma veikšanai;

L. Sociālā un ekonomiskā ietekme uz vietējām un reģionālajām pašvaldībām

54. norāda, ka spiediens uz vietējām pašvaldībām, kam ir mazs budžets, saimnieciskās intereses un daļējas energoneatkarības iespējamība ir iemesli, kuru dēļ sociālo risku analīzei netiek pievērsta pietiekama uzmanība un sākas neatgriezeniski procesi;

55. atsaucas uz vietējo un reģionālo pašvaldību pieredzi, kas saistīta ar uzplaukuma un pagrimuma posmiem izrakteņu ieguves rūpniecībā, un norāda, ka

- a. straujš uzplaukums kādā no ekonomikas sektoriem, piemēram, ogļu ieguves vai slānekļa gāzes un naftas ieguves jomā, attiecīgajā sektorā izraisa spēcīgu, bieži vien pēkšņu nodarbinātības pieaugumu, proti, palielinās mazkvalificētu, augsti atalgotu darba vietu skaits;
- b. šādu darba vietu pieejamība mudina gados jaunos darba ņēmējus atteikties no iespējam iegūt labāku izglītību vai piedalīties apmācībā, lai paaugstinātu kvalifikāciju;
- c. citas nozares izvairās no attiecīgā reģiona gan darbaspēka nelielo darba prasmju, gan apgabalam raksturīgā augstākā atalgojuma dēļ;
- d. nodarbinātības līmenis sektorā strauji krītas, kad, ieguvei turpinoties, dabas resursi izsīkst vai citu ekonomikas spēku dēļ to vērtība samazinās;
- e. ekonomikas lejupslīde liek darba ņēmējiem doties prom no reģiona citu iespēju meklējumos, jo trūkst ilgtspējīgu alternatīvu;
- f. dalībvalstīm būtu noteikti jāņem vērā šīs iespējamās sekas un jānodrošina, ka vietējās un reģionālās pašvaldības spēj plānot kopienu ilgtspējas nodrošināšanu, ja kāds no netradicionālo ogļūdeņražu resursiem ir izsmelts vai zaudējis rentabilitāti.

Briselē, 2013. gada 9. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
